

Stormossen-Fantsnäsmalmenin alueen suojeleminen METSO-ohjelman kautta

EKIL 15.06.2023 § 106

Valmistelijat

ympäristöpäällikkö Heidi Lyytikäinen puh. 0440 555 373 ja kaupunginpuutarhuri Mona Bäckman.

Loviisan kaupungin omistamille alueille on vuonna 2022 perustettu kaksi yksityistä luonnonsuojelualuetta (Farbrorsängen ja Kukuljärvi). Alueet ovat jääneet kaupungin omistukseen, ja valtio on korvannut puuston arvon METSO-ohjelman kautta. Varsinkin Kukuljärven alueella on luontoarvojen lisäksi merkittävä virkistysarvo.

Valkon kaupunginosassa olisi myös vastaava METSO-ohjelman kautta suojeltavaksi soveltuva kohde. Stormossenin-Fantsnäsmalmenin alue on pinta-alaltaan noin 23,5 hehtaaria ja rajoittuu lännessä frisbeegolfrataan ja muissa ilmansuunnissa asemakaava-alueisiin. Alueella on runsaasti polkuja, ja sillä on lähialueen asukkaille merkittävä virkistysarvo.

Metsäalueen etelä- ja itäosissa on uhanalaiseksi luokiteltuja luontotyyppejä: karuja poronjäkälä-sammalkallioita, luontaisesti kehittyntä sekametsää, osin hyvin luonnontilaista vanhapuustoista kivikkoista kangasmetsää sekä kalliometsää, jossa mäntyvaltainen puusto on luonnontilaista. Järeää lahopuuta on näillä alueilla paikoin runsaasti. Harjuun ja frisbeegolfrataan rajoittuvalla alueella kasvaa kuivaa mäntymetsää, ja pohjois- sekä keskiosissa vanhahkoa tai vanhaa mäntyvaltaista sekametsää.

Stormossen-Fantsnäsmalmenin metsä sijoittuu kokonaisuudessaan 1-luokan pohjavesialueelle, pohjaveden muodostumisalueelle ja vedenottamon suoja-alueelle. Alueen luoteisosassa on Loviisan vesiliikelaituksen vedenottamo. Stormossenin suoalue on paikoin kosteaa, ja alueella on orsivesilähteitä.

Alueella ei ole voimassa olevaa asema- tai yleiskaavaa. Valkon alueen vireillä olevan osayleiskaavan ehdotuksessa suurin osa Stormossen-Fantsnäsmalmenin metsästä on kaavamerkinnällä MU (maa- ja metsätalousalue, jolla on erityistä ulkoilunohjaustarvetta). Vedenottamalla on osayleiskaavassa kaavamerkintä ET (yhdyskuntateknisen huollon alue).

Stormossen-Fantsnäsmalmenin luonto- ja virkistysarvot sekä alueen sijainti pohjaveden muodostumisalueella ja vedenottamon suoja-alueella rajoittavat merkittävästi alueen käyttöä taloudellista tuottoa tuovana taajama- tai talousmetsämaana. Alue soveltuisi sen sijaan rauhoitettavaksi yksityisenä luonnonsuojelualueena METSO-ohjelman kautta. METSO-ohjelmakausi päättyy vuonna 2025, ja tietoa ei ole, missä muodossa ohjelma tämän jälkeen jatkuu ja onko kunnilla tämän jälkeen enää mahdollista saada METSO-korvauksia.

Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on 2.6.2023 tarjonnut Loviisan kaupungille alueen suojelusta 80 000 euroa yksityisenä luonnonsuojelualueena. Korvaus on 35 prosenttia puuston arvioidusta bruttoarvosta. METSO-korvaus yksityisestä luonnonsuojelualueesta on kunnille 0–50 prosenttia puuston arvosta.

Kaupunki voi vaikuttaa alueen suojelumääräyksiin, esimerkiksi liittyen alueen polkuverkostojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen, koska alue jää kaupungin omistukseen. Myös vedenottamo ja sinne vievä tie on tarpeen huomioida suojelumääräyksissä. Rajaus on tehty niin, että alueen ja asutuksen väliin jää suojavyyhyke, josta voi tarvittaessa poistaa esimerkiksi vaarallisia puita.

Loviisan kaupunki on strategiassaan sitoutunut edistämään luonnon monimuotoisuutta. Stormossen-Fantsnäsän metsäalue on luonnonolosuhteiltaan monimuotoinen ja on sekä luonnonsuojelullisesti että pohjaveden suojelun kannalta arvokas, ja alueen suojeleminen tukee siksi strategian tavoitetta. Alueella on myös tärkeä virkistysarvo.

Liite 60

Stormossen-Fantsnäsälmalmenin metsäalueen METSO-rajaus

Esittelijä	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen johtaja Sari Paljakka
Ehdotus	Elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että Stormossenin-Fantsnäsälmalmenin metsäalue suojellaan yksityisenä luonnonsuojelualueena, ja että Loviisan kaupunginhallitus hyväksyy Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarjouksen METSO-korvauksesta (80 000 euroa). Edelleen elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta esittää, että kaupunginhallitus valtuuttaa metsätalousosaajan ja ympäristöpäällikön valmistelemaan esityksen rauhoitusmääräyksiksi ELY-keskukselle.
Käsittely	Jäsen Lohenoja teki muutosehdotuksen, että esitys palautetaan uudelleen valmisteltavaksi. Jäsen Peräkylä kannatti ehdotusta.
Äänestys	JAA (pohjaehdotus) sai kaksi (2) ääntä (Arlin, Hento), EI (jäsen Lohenojan muutosehdotus, esitys palautetaan uudelleen valmisteltavaksi) sai seitsemän (7) ääntä (Karlsson, Hyvönen, Fellman, Peräkylä, Lohenoja, Holmström, Wide).
Päätös	Elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi selvittäen alueen laajuutta, suojelun määräaikaista puustotietoutta.

EKIL 24.08.2023 § 116

Valmistelijat ympäristöpäällikkö Heidi Lyytikäinen puh. 0440 555 373 ja infrastruktuuripäällikkö Markus Lindroos, puh. 050 382 7550

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päivittänyt tarjouksensa METSO-korvauksesta 1.8.2023, ja tarjoaa Loviisan kaupungille Stormossen-Fantsnäsälmalmenin suojelusta yksityisenä luonnonsuojelualueena 82 400 euroa.

Alueen tarkka pinta-ala on 22,8 hehtaaria. Metsätalousarvio on 235 172 euroa. Arvio perustuu metsävara-aineistoista saatuihin puustotietoihin, jotka ELY-keskus on todennut maastossa riittävän tarkoiksi. Koska alue jää kaupungin omistukseen, puuston arvo korvataan METSO-ohjelman

mukaisesti osittain korvauksen ollessa korkeintaan 50 % puuston arvosta. Virkistysrajoitteet, suojelurajoitteet ja muut rajoitteet laskevat osittaiskorvauksen määrää. Stormossen-Fantsnäsmalmenin alueella on useita hakkuita rajoittavia tekijöitä (alueen rajautuminen asemakaavoitettuun alueeseen, yleiskaavaehdotuksen MU-merkintä ja vedenottoon liittyvä toiminta) jolloin ELY-keskus on katsonut osittaiskorvauksen olevan 35 % puuston arvosta.

METSO-ohjelman mukaisesti suojelukeinot koskien kuntien omistamia alueita ovat alueen myyminen valtiolle suojelutarkoituksiin (joilloin alueesta saa täyden korvauksen maapohjan ja puuston arvosta) tai vaihtoehtoisesti yksityisen suojelualueen perustaminen, jolloin alue säilyy kunnan hallinnassa. Kunnan omistamia alueita ei METSO-ohjelman puitteissa voi rauhoittaa määräaikaisena.

Kun alue jää kaupungin omistukseen ja hallintaan kaupunki voi vaikuttaa alueen suojelumääräyksiin. Tämä tarkoittaa, että suojelumääräyksissä voidaan huomioida esimerkiksi alueen olemassa olevan polkuverkoston ylläpito ja kehittäminen. Samalla tavalla toimittiin myös Kukuljärven suojelualueella koskien. Myös vedenottamo ja sinne vievä tie on tarpeen huomioida suojelumääräyksissä. Samalla tavalla toimittiin myös Kukuljärvellä, jossa myös kulkee tie suojelualueen läpi. Lisäksi Stormossen-Fantsnäsmalmenin rajausta on tehty niin, että alueen ja asutuksen väliin jää suojavaiohyke, josta voi tarvittaessa poistaa esimerkiksi vaarallisia puita.

METSO-ohjelma tarjoaa kunnille monta hyötyä. METSO edistää mahdollisuuksia virkistykseen, liikuntaan ja luontoharrastuksiin. METSO-kohteet voivat myös tukea kunnan retkeilyreitistöä ja edistää paikallista matkailuelinkeinoja. Suojelualueita voidaan hyödyntää kouluopetuksessa ja muussa luontokasvatuksessa. Stormossen-Fantsnäsmalmenin suojelu tukee Loviisan kaupungin strategiaa, jossa on sitouduttu edistämään luonnon monimuotoisuutta. Myös imagohyöty lienee merkittävä.

Liite 65

Uudenmaan ELY-keskuksen tarjous liitteineen (tilahinnoittelu ja alueen kartta)

Esittelijä	Elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen johtaja Sari Paljakka
Ehdotus	Elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että Stormossenin-Fantsnäsmalmenin metsäalue suojellaan yksityisenä luonnonsuojelualueena, ja että Loviisan kaupunginhallitus hyväksyy Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarjouksen METSO-korvauksesta (82 400 euroa). Edelleen elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta esittää, että kaupunginhallitus valtuuttaa metsätalousosaajan ja ympäristöpäällikön valmistelevaan esityksen rauhoitusmääräyksiksi ELY-keskukselle.
Käsittely	Jäsen Lohenojan teki muutosehdotuksen, että esitystä ei hyväksytä ja alue suojeltaisiin osittain kaupungin omalla päätöksellä. Jäsen Hyvönen ja Holmström kannattivat ehdotusta.
Äänestys	JAA (pohjaehdotus) sai viisi (5) ääntä (Karlsson, Fellman, Peräkylä, Arlin, Wide), EI (jäsen Lohenojan muutosehdotus, esitystä ei hyväksytä ja alue suojeltaisiin osittain kaupungin omalla päätöksellä) sai kolme (3) ääntä (Hyvönen, Lohenoja, Holmström)

Päätös Elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että Stormossenin-Fantsnäsmalmenin metsäalue suojellaan yksityisenä luonnonsuojelualueena, ja että Loviisan kaupunginhallitus hyväksyy Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarjouksen METSO-korvauksesta (82 400 euroa).

Edelleen elinkeino- ja infrastruktuurilautakunta esittää, että kaupunginhallitus valtuuttaa metsätalousosaajan ja ympäristöpäällikön valmistelemaan esityksen rauhoitusmääräyksiksi ELY-keskukselle.

KH 18.09.2023 § 244
653/11.03.05/2023

Liite nro 1.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Jan D. Oker-Blom

Ehdotus Kaupunginhallitus päättää, että Stormossenin-Fantsnäsmalmenin metsäalue suojellaan yksityisenä luonnonsuojelualueena, ja hyväksyy Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarjouksen METSO-korvauksesta (82 400 euroa).

Kaupunginhallitus valtuuttaa metsätalousosaajan ja ympäristöpäällikön valmistelemaan esityksen rauhoitusmääräyksiksi ELY-keskukselle.

Käsittely Ympäristöpäällikkö Heidi Lyytikäinen kertoi kokoukseen kutsuttuna suojelemista koskevasta asiasta ja vastasi kaupunginhallituksen jäsenten esittämiin kysymyksiin.

Päätös Päätös esityksen mukainen.

Heidi Lyytikäinen osallistui kokoukseen klo 17.46–18.08.

Otto Andersson oli poissa kokouksesta klo 17.53–17.57.